

Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle

Luonnos hallituksen muistioksi 9.4.2021

VALTIONEUVOSTON JULKAISUJA 2021:16

vn.fi

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Suuntaviivat covid-19- epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle

Luonnos hallituksen muistioksi
9.4.2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Valtioneuvoston kanslia

ISBN pdf: 978-952-383-896-3

ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle

Luonnos hallituksen muistioksi 9.4.2021

Valtioneuvoston julkaisuja 2021:16

Julkaisija Valtioneuvosto

Kieli suomi **Sivumäärä** 38

Tiivistelmä Suunnitelma avaa hallituksen tavoitetilan rajoitusten ja suositusten purkamisessa. Sen tarkoituksena on luoda näkymää ja ennakoitavuutta kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille. Suuntaviivat etenemisestä elävät epidemian ehdoilla perustuen käytettävissä olevaan tutkimustietoon, mallinnuksiin, ennusteisiin ja seurantaan. Lieventäminen ja purkaminen tulevat mahdollisiksi, kun epidemiatilanne on vakaa, rokotukset edistyvät ja epidemia taantuu kausivaihtelun myötä.

Suunnitelmassa kuvataan periaatteet ja suuntaviivat sille, miten koronaepidemian hillintään asetettuja rajoitustoimia ja annettuja suosituksia lievennetään ja puretaan asteittain. Lisäksi kuvataan rajoitusten hallitun purun edellytyksiä epidemiologisesta näkökulmasta ja asetetaan suuntaa antavaa aikataulua sille, millaisten vaiheiden kautta rajoitusten lieventämistä voidaan toteuttaa.

Hallituksen tavoitteena on hallitun rajoitustoimenpiteiden purun kautta rakentaa siltaa aikaan, jolloin suuri osa aikuisväestöstä on saanut vähintään yhden rokotteen. Hallitus pitää tärkeänä, että purkutoimet aloitetaan ryhmistä, joihin rajoitustoimenpiteet ovat aiheuttaneet aivan erityistä rasitetta. Ensimmäisenä on tarkoituksena purkaa lasten ja nuorten toiminnan rajoituksia, vapauttaa ulkona tapahtuvaa ryhmäharrastustoimintaa ja mahdollisuuksien mukaan avata myös kirjastot ja museot terveysturvallisin järjestelyin.

Virusmuunnoksista johtuen rajojen terveysturvallisilla menettelyillä on erityinen merkitys Suomen toimissa vielä pitkään. Ripeän rokotustahdin vuoksi hallitus ei pidä tarkoituksenmukaisena ottaa käyttöön erioikeusjärjestelmiä rokotuksen saaneille, vaan voimassa olevat rajoitukset kohdistuvat edelleen lähtökohtaisesti kaikkiin.

Rajoitusten purkamisen viestinnässä on tärkeää luoda kansalaisille, yrityksille ja yhteiskunnalle näkymä siihen, kuinka yhteiskunta asteittain avautuu. Rajoitusten hallittu purkaminen edellyttää kaikilta vastuunkantoa voimassaolevin rajoitusten ja erityisesti suositusten jatkuvasta noudattamisesta. Alueellisten ja paikallisten viranomaisten vastuulla on seurata tilannetta ja tehdä sen mukaiset päätökset ennakoivasti ja riittävän laaja-alaisina.

Asiasanat koronavirukset, pandemiat, suositukset, rajoitukset

ISBN PDF 978-952-383-896-3

ISSN PDF 2490-0966

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-896-3>

Riktlinjer för en kontrollerad avveckling av de restriktioner och rekommendationer som införts till följd av covid-19-epidemin

Utkast till regeringens promemoria 9.4.2021

Statsrådets publikationer 2021:16

Utgivare Statsrådet

Språk finska **Sidantal** 38

Referat I planen redogörs för regeringens målbild när det gäller att avveckla restriktionerna och rekommendationerna. Syftet är att skapa utsikter och förutsägbarhet för allmänheten, företagen och olika gemenskaper. Riktlinjerna för avvecklingen anpassas enligt epidemiläget utifrån tillgänglig forskningsdata, modelleringar, prognoser och uppföljning. Åtgärder för att avveckla och lindra restriktionerna blir aktuella i takt med att epidemiläget stabiliseras, vaccineringen framskrider och epidemin avtar till följd av säsongsvariationen.

I planen beskrivs principerna och riktlinjerna för hur de restriktioner och rekommendationer som införts för att hantera coronaepidemin lindras och avvecklas gradvis. Dessutom beskrivs förutsättningarna för en kontrollerad avveckling av restriktionerna ur en epidemiologisk synvinkel samt fastställs en riktgivande tidsplan för i vilka faser restriktionerna kan lindras.

Regeringen har som mål att genom en kontrollerad avveckling av restriktionerna åstadkomma en smidig övergång till ett läge där en stor del av den vuxna befolkningen har fått minst en vaccindos. Regeringen anser det vara viktigt att avvecklingsåtgärderna inleds i fråga om de grupper som belastats särskilt mycket av restriktionerna. Avsikten är att först avveckla de restriktioner som gäller verksamhet för barn och unga, tillåta grupphobbyverksamhet utomhus och i den mån det är möjligt öppna också bibliotek och museer med hjälp av arrangemang som tryggar hälsosäkerheten.

På grund av spridningen av virusvarianter kommer förfaranden som tryggar hälsosäkerheten vid gränserna fortsättningsvis att vara en särskilt viktig åtgärd i Finland. På grund av den snabba vaccineringstakten anser regeringen att det inte är ändamålsenligt att införa privilegier för dem som redan vaccinerats, utan gällande restriktioner ska fortfarande i princip gälla alla.

I kommunikationen om avvecklingen av restriktionerna är det viktigt att ge allmänheten, företagen och olika gemenskaper en utsikt till hur samhället gradvis öppnas. En kontrollerad avveckling av restriktionerna förutsätter att alla tar ansvar för att de gällande restriktionerna och i synnerhet rekommendationerna iakttas. De regionala och lokala myndigheterna ska följa läget och fatta sina beslut på ett föregripande och tillräckligt omfattande sätt enligt det aktuella läget.

Nyckelord coronavirus, pandemier, rekommendationer, begränsningar

ISBN PDF 978-952-383-896-3

ISSN PDF 2490-0966

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-896-3>

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Yleiset edellytykset ja periaatteet rajoitusten purkamiselle.....	9
2.1	Purkamisen tavoiteaikataulu	9
2.2	Päätöksenteko ja seuranta purkamisessa.....	10
2.3	Purkamispäätösten periaatteet.....	12
2.4	Yleisarvio rajoitusten purkamiseen vaikuttavista tekijöistä.....	13
3	Epidemian toimenpidetasot ja poikkeusolot.....	15
3.1	Poikkeusolojen päättyminen ja toimenpidetasoista luopuminen	15
3.2	Poikkeusolojen ja poikkeuslakien päättyminen	16
3.3	Toimenpidetasoista luopuminen.....	17
4	Alueellisesti päätettävien rajoitusten purkaminen	18
4.1	Yleiset periaatteet ja edellytykset alueellisten rajoitusten purkamiselle	18
4.2	Tartuntatautilain perusteella asetettujen rajoitusten purkaminen	20
5	Liikkuminen rajojen yli ja terveysturvallisuus rajoilla	22
5.1	Voimassaolevat päätökset ja tavoitteita purkamiselle	22
5.2	Terveysturvallisuus rajoilla	23
6	Suosituksen lieventäminen	25
	Liite 1: Rajoitusten ja suositusten purkaminen sekä voimassa olevat väliaikaiset säädökset.....	26
1.	Toimenpiteiden, rajoitusten ja suositusten asteittainen purkaminen	26
1.1	Valtakunnalliset rajoitukset ja toimenpiteet.....	27
1.2	Alueelliset toimenpiteet ja rajoitukset	30
1.3	Suosituksien ja hyvät käytännöt.....	34
2.	Voimassa olevat väliaikaiset säännökset.....	36
	Lähteitä.....	38

1 Johdanto

Tässä suunnitelmassa kuvataan periaatteet ja suuntaviivat koronaepidemian hillintään asetettujen rajoitustoimien ja annettujen suositusten asteittaisesta lieventämisestä ja purkamisesta. Lisäksi kuvataan rajoitusten hallitun purun edellytyksiä epidemiologisesta näkökulmasta ja asetetaan suuntaa antavaa aikataulua sille, millaisten vaiheiden kautta rajoitusten lieventämistä voidaan toteuttaa.

Suunnitelman tarkoituksena on luoda näkymää ja ennakoitavuutta kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille. Tavoitteena on myös luoda luottamusta ja toivoa siihen, että palautuminen kohti epidemian perustasoa ja kanssaihminen kohtaamisia on toteutettavissa kaikilla alueilla kesän aikana. Suuntaviivat etenemisestä elävät epidemian ehdoilla perustuen käytettävissä olevaan tutkimustietoon, mallinnuksiin, ennusteisiin ja seurantaan. Suunnitelma sisältää epävarmuuksia, eikä se ole hallituksen eikä toimivaltaisten viranomaisten valmistelua ja päätöksentekoa sitova. Suunnitelma avaa hallituksen yhdessä poliittisesti sopiman tavoitetilan rajoitusten ja suositusten purkamisessa, jotta yhteiskunta, elinkeinoelämä ja kansalaiset voivat ennakoida, suunnitella alustavasti ja varautua toisaalta hyvään kehitykseen mutta myös siihen että rajoitusten purkamisessa saatetaan ottaa taka-askeleita.

Hybridistrategian tavoitteena on ollut epidemian hillintä Suomessa siihen asti, että rokotusten avulla koronaepidemian vaikutukset vähenevät merkittävästi. Strategian mukaisesti hallituksen toimien tavoite on ollut estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky ja suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Testaa, jäljitä, eristä ja hoida -periaate, oikea-aikaiset ja -suhteiset rajoitukset ja suositukset ja niiden noudattaminen sekä etenevä rokotestrategia ovat olleet keskeiset keinot epidemian hallinnassa.

Voimassa olevat rajoitukset ja suositukset kuormittavat yhteiskuntaa monin tavoin. Epidemian ja rajoitustoimien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi on jo päätetty useista tukitoimista, joilla autetaan ihmisiä, yhteisöjä ja yrityksiä koronakriisin keskellä ja tarvittaessa sen jälkeenkin. Kriisistä aiheutuvien taloudellisten ja sosiaalisten vaiku-

tusten korjaamiseen liittyviä kustannuksia käsitellään osin kehysriihessä ja myöhemmin vuoden 2022 talousarviota koskevassa valmistelussa sekä Suomen kestävän kasvun ohjelmassa eikä tämä suunnitelma ota niihin kantaa. Pitkittyessään rajoitustoimet voivat heikentää joidenkin toimialojen laajempaa kehitysnäkymää ja tuotantokykyä. Epidemian hillintään ja siitä syntyvien haitallisten vaikutusten vähentämiseksi on voimassa useita lainsäädäntökokonaisuuksia, joiden kokonaistarkastelu ja jatkotarpeiden arviointi toteutetaan huhtikuussa.

Hallituksen tavoitteena on hallitun rajoitustoimenpiteiden purun kautta rakentaa siltaa aikaan, jolloin suuri osa aikuisväestöstä on saanut vähintään yhden rokotteen. Hallitus pitää tärkeänä, että purkutoimet aloitetaan ryhmistä, joihin rajoitustoimenpiteet ovat aiheuttaneet aivan erityistä rasitetta. Ensimmäisenä on tarkoituksena purkaa lasten ja nuorten toiminnan rajoituksia, vapauttaa ulkona tapahtuvaa ryhmäharrastustoimintaa ja mahdollisuuksien mukaan avata myös kirjastot ja museot terveysturvallisin järjestyin. Johtuen virusmuunnoksista rajojen terveysturvallisilla menettelyillä on erityinen merkitys Suomen toimissa vielä pitkään. Ripeän rokotustahdin vuoksi hallitus ei pidä tarkoituksenmukaisena ottaa käyttöön erioikeusjärjestelmiä rokotuksen saaneille, vaan voimassa olevat rajoitukset kohdistuvat edelleen lähtökohtaisesti kaikkiin.

Rajoitusten hallittu purkaminen tarkoittaa vaiheistamista, tilanteen kehityksen säännöllistä seurantaa ja tarvittaessa myös perääntymistä purkamissuunnitelmista epidemiatilanteen muuttuessa. Rajoitusten hallittu purkaminen edellyttää kaikilta vastuunkantaja voimassaolevin rajoitusten ja erityisesti suositusten jatkuvasta noudattamisesta. Alueellisten ja paikallisten viranomaisten vastuulla on seurata tilannetta ja tehdä toimivaltansa puitteissa epidemiatilanteen mukaiset päätökset ennakoivasti ja riittävän laaja-alaisina sekä samoin purkaa rajoitukset toimivaltansa ja sovellettavan lainsäädännön mukaisesti silloin, kun niiden soveltamisen kriteerit eivät enää täyty.

Rajoitusten purkamisen viestinnässä on tärkeää luoda kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille näkymä siihen, kuinka yhteiskunta asteittain avautuu. Tästä syystä suunnitelma avataan avoimelle kommentoinnille ennen sen lopullista linjaamista. Rajoitusten purkamisesta annetaan suuntaa antava aikataulu, joka on mahdollinen epidemiatilanteen ja kansallisen rokotekattavuuden kehittyessä suotuisasti. Tärkeää on kaikkien toimiminen vastuullisesti ja terveysturvallisesti noudattaen voimassa olevia rajoituksia ja suosituksia. Viestinnässä kerrotaan rajoitusten purkamiseen liittyvät riskit, ja niiden mahdolliset vaikutukset aikatauluihin sekä muistutetaan, että rajoitusten poistoa suunnitellaan epävarmassa tilanteessa. On mahdollista, että joillain alueilla rajoituksia joudutaan myös palauttamaan tai kiristämään uudelleen, mikäli epidemiatilanne heikkenee. Tilanne on haastava ihmisten jaksamiselle ja odotuksille, joten tiedon täytyy koko ajan olla selkeää ja avointa. On huolehdittava siitä, että viestintä on valtakunnallista, mutta

alueellisesti kattavaa ja oikein kohdennettua. Myös alueellisten ja paikallisten viranomaisten viestinnässä tulee pyrkiä selkeyteen ja avoimuuteen yksityisyyden suoja huomioiden.

Tämä suunnitelma antaa pohjan hallituksen covid-19-epidemian hillitsemiseksi tekemien rajoitustoimenpiteiden ja -suositusten lieventämiselle ja purkamiselle. Lieventäminen ja purkaminen mahdollistuvat, kun epidemiatilanne on vakaa, rokotukset edistyvät ja epidemia taantuu kausivaihtelun myötä. Tämä suunnitelma on hallituksen muistio, joka päivitetään epidemiatilanteen myötä erityisesti muistion kuvan 1 ja liitteen 1 osalta.

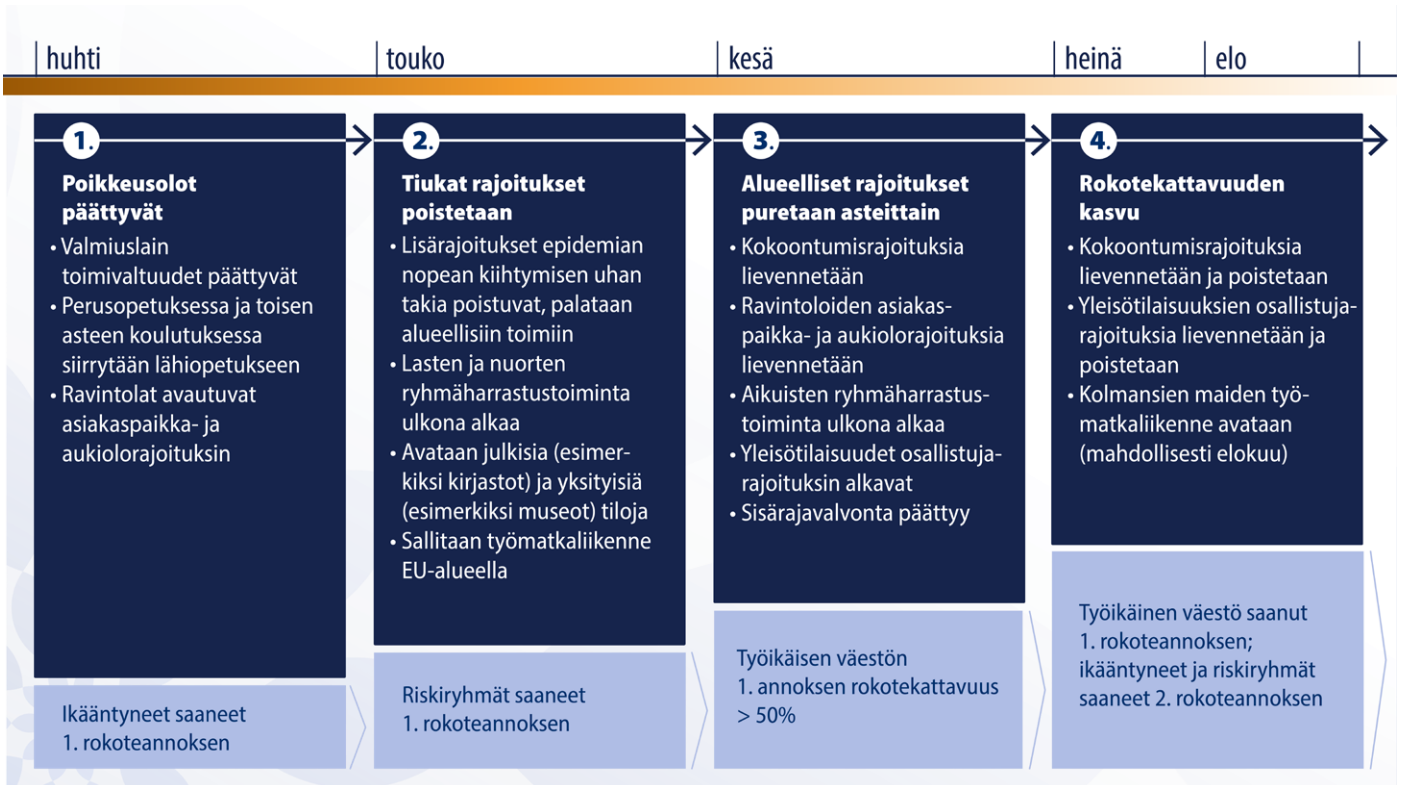
2 Yleiset edellytykset ja periaatteet rajoitusten purkamiselle

2.1 Purkamisen tavoiteaikataulu

Rajoitusten ja suositusten purkaminen perustuu tehokkaaseen ja kattavaan seurantaan ja kokonaisharkintaan, jossa huomioidaan taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset. Siihen liittyy merkittäviä epävarmuuksia ja riskejä. Epidemiatilanteen seuranta ja toteutettujen toimenpiteiden vaikutusten arviointi on jatkuvaa toimintaa. Seurannan ja kokonaisarvioinnin perusteella rajoitustoimia voidaan purkaa, pitää ennallaan tai palauttaa takaisin voimaan. Toimenpiteitä on asetettu loogisina, isompina toimenpidekokonaisuuksina, jolloin vaikutusten suuntaa ja suuruusluokkaa on pystytty arvioimaan ja seuraamaan. Vastaavaa menettelyä sovelletaan myös tilanteessa, jossa rajoituksia ja suosituksia on mahdollista lieventää tai purkaa.

Hallitus asettaa rajoitusten hallitulle purkamiselle tavoitteellisen aikataulun, joka on täysin riippuvainen epidemiatilanteen kehittymisestä ja rokotekattavuudesta. Vakaassa epidemiatilanteessa ja kansallisen rokotekattavuuden lisääntyessä ennakoitusti syntyvät ensimmäiset edellytykset rajoitusten purkamiselle. Hallitus arvioi kahden viikon välein edellytyksiä rajoitusten purkamiselle ja päivittää tilannearvioitaan tavoitellun aikataulun (kuva 1 alla) sekä sitä tarkentavien tietojen osalta (liite 1).

Kuva 1. Rajoitusten ja suositusten hallitun purkamisen tavoiteaikataulu keskeisiltä osin

Tavoitellun aikataulun toteutumiseen matkustusrajoituksissa vaikuttaa epidemiatilanteen ja rokotekattavuuden lisäksi EU:n yhteinen linja kolmansista maista suuntautuvassa matkustamisessa.

2.2 Päätöksenteko ja seuranta purkamisessa

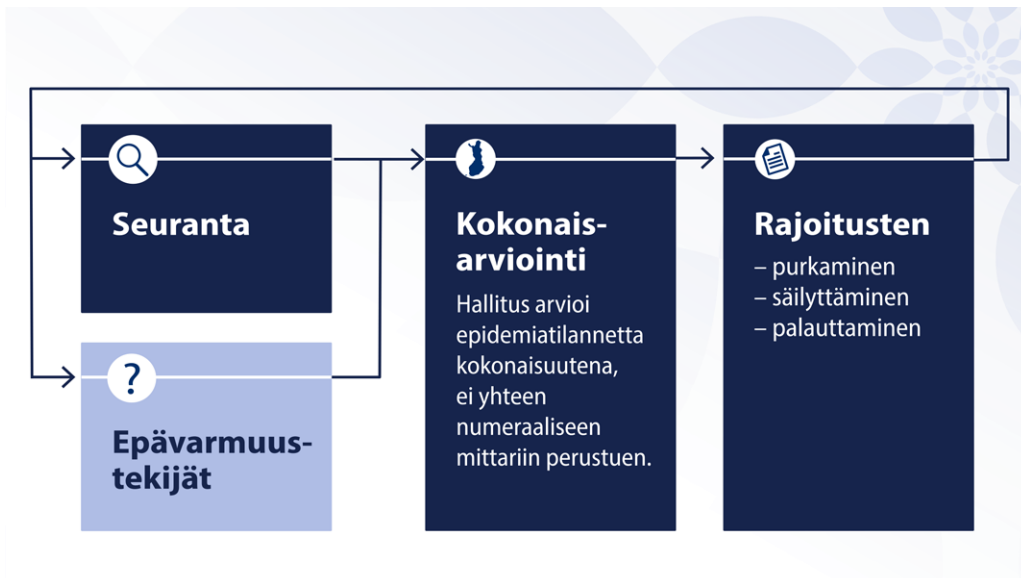
Päätöksenteko rajoituksia ja suosituksia purettaessa on vaiheittaista ja perustuu epidemiologiseen tilanteeseen ja kokonaisarvioon. Toimenpiteiden kokonaisarvioinnissa huomioidaan niiden hyväksyttävyyden väestön keskuudessa ja pitkittyvien rajoitusten haitalliset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, talouteen ja yhteiskunnan toimintaan kokonaisuutena. Valtioneuvosto päättää poikkeusolojen päättymisestä, ja samassa yhteydessä on kumottava valmiuslain 11 §:n mukaisesti mahdollisesti voimassa olevat käyttöönottoasetukset, niiden jatkamisasetukset ja soveltamisasetukset.

Poikkeusolojen ja ravitsemisliikkeiden sulkemista koskevien poikkeuslakien voimassaolon päätyttyä on seuraavana vaiheena rajoitustoimien purkamisessa hallituksen

puolto hybridistrategian täydennyksen (26.1.2021) mukaisesta valtakunnallisesta toimenpidetasoluokittelusta (toimenpidetasot 1–3) luopumiselle. Tämän jälkeen siirytään alueelliseen päätöksentekoon hybridistrategian mukaisesti sekä jatketaan edelleen arviointia ja seuranta epidemiatilanteesta. Kokonaisuuteen kytkeytyy tiiviisti myös rajapäätösten arviointi ja valmistelu.

Rajoitusten purkaminen perustuu hallituksen tekemään kokonaisarviointiin rajoitusten purkamisen mahdollisuuksista tai tarpeesta niiden säilyttämiseen tai palauttamiseen. Kokonaisarvioinnin osana tarkastellaan epidemiologisen tilanteen kehitykseen vaikuttavat tunnistetut riskit. Tehtyjen päätösten vaikutuksia epidemiatilanteen kehittymiseen seurataan ja seuraaviin purkamistoimiin ryhdytään 2–3 viikkoa edellisistä toimista, jotta tietoa epidemiologisista vaikutuksista pystytään hyödyntämään.

Kuva 2. Päätöksenteko ja seuranta rajoituksia purettaessa

Alueellisen ja keskushallinnon seurantatehtävät, erityisesti valtakunnallisen tason seuranta normaalioloissa, on kuvattu tarkemmin hybridistrategian toimintasuunnitelman päivityksessä (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:11). Valtioneuvoston tasolla kokonaisarvioinnissa tarkastellaan erityisesti hybridistrategian toimivuutta ja vaikuttavuutta kokonaisuutena sekä alueellisen toiminnan puitteiden ja edellytysten olemassa oloa.

2.3 Purkamispäätösten periaatteet

Hallittu rajoitusten purkaminen edellyttää vakaan epidemiatilanteen ja suotuisan kehityksen koko maassa. Hallitus arvioi epidemiatilannetta kokonaisuutena, ei yhteen numeraaliseen mittariin perustuen. Vakaalla alueellisella epidemiatilanteella tarkoitetaan tilannetta, jossa tartuntojen 14 vuorokauden ilmaantuvuus alueella on laskenut vakaasti (vähintään kahden viikon ajaksi) alle tason 50 / 100 000 väestö (tai alle 25 / 100 000 väestö) ja tartuntaketjut ovat hyvin hallinnassa. Edellytyksenä on lisäksi kattava testaus ja positiivisten näytteiden osuuden lasku tasolle 1,5 prosenttia tai vähemmän. Lähtökohtana purkamisessa on, että määrätyistä rajoituksista luovuttaessa voimaan jäävistä pidetään kiinni ja terveysturvallisia toimintatapoja toteutetaan vastuullisesti.

Purkamisen edellytyksenä on ajantasainen kansallinen ohjeistus turvallisista toimintatavoista ja siirryttäessä aluekohtaiseen arviointiin alueellisesti tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen purkamistoimien kokonaisuus. Lisäksi tärkeää on varmuus sujuvasta testauksesta ja jäljityksestä sekä tarkka epidemiologisen tilanteen seuranta sisältäen valmiuden tilanteen nopeisiin uudelleenarviointeihin. Myös alueilla toteutettavaan hallittuun rajoitusten purkuun sisältyy vaiheittainen eteneminen, jossa seuraavaan purkuvaiheeseen siirrytään 2–3 viikon kuluttua edellisestä, jotta epidemiatilanne pysyy hallinnassa. Lisäksi on tärkeää pitää kiinni rajojen terveysturvallisuudesta.

Rajoitustoimia purettaessa on huolehdittava kansainvälisestä koordinaatiosta etenkin niiden rajoitustoimien osalta, joilla on suoria tai välillisiä vaikutuksia muihin maihin. Euroopan unionin yhteisen etenemissuunnitelman mukaan ulkorajaliikenteen rajoitustoimia voidaan purkaa yhteistyössä naapurimaiden kanssa, kun rajanaapureiden tautitilanne on yhteneväinen. Rajaliikenteen rajoitustoimien purkaminen toteutettaisiin vaiheittain ja hallitusti nykyrajoituksista normaalitilaan. Purkamisessa huomioidaan kansanterveydellisten lähtökohtien ohella EU:n lainsäädäntö ja suositukset, Schengen-alueen vapaa liikkuvuus, ulkomaankaupan toimintaedellytykset, huoltovarmuus-, elinkeino- ja muut yhteiskuntapoliittiset ulottuvuudet kielteisten taloudellisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten minimoimiseksi.

Hallitus pitää tärkeänä, että hallitussa rajoitusten purkamisessa tavoitellaan ensin lasten ja nuorten elämään ja arkeen liittyvien rajoitusten lieventämistä ja purkua. Lisäksi on tärkeää, että rokotesuojasta saatavan tiedon perusteella päivitetään ikäihmisiä koskevia rajoituksia ja suosituksia. Huomiota tulee kiinnittää myös sellaisten ryhmien tilanteeseen, joiden arvioidaan kärsineen rajoituksista eniten.

EU:n digitaalisella vihreällä todistuksella tulee olemaan merkitystä matkustamisen avautumisessa. Tässä vaiheessa rokotus- tai vastaaville todistuksille ei olla suunnitelmassa kansallista erityistä käyttötarkoitusta. Ks. tarkemmin jäljempänä kohta 5.2.

Hallitun rajoitusten purkamisen epävarmuustekijät liittyvät tartuntojen korkeaan lähtötasoon, joka siirtäisi myöhemmäksi purkamisedellytysten syntymistä ylipäättään, rokotteiden odotettua huonompaan saatavuuteen ja virusmuunnosten epidemiaa kiihdyttävään ja rokotteiden tehoa mahdollisesti heikentäviin vaikutuksiin.

2.4 Yleisarvio rajoitusten purkamiseen vaikuttavista tekijöistä

Terveysviranomaisten varovaisen arvion mukaan otettaessa huomioon oletukset rokotusten etenemisestä ja vuodenaikavaihtelun vaikutuksesta voidaan odottaa, että epidemiologinen tilanne alkaisi helpottua pysyvämmiin noin huhti-toukokuun vaihteessa 2021. Tällöin 70-vuotiaat ja sitä iäkkäämmät henkilöt olisi rokotettu vähintään kertaalleen, osa kahdesti. Myös suuri osa vakavan taudin riskin omaavista on saanut ensimmäisen rokoteannoksensa. Lisäksi Suomelle pohjoisena maana kylmän kauden korkeat tartuntaluvut voisivat kääntyä luontaiseen laskuun. Edellytyksenä kausivaihtelun vetoavun ilmenemiselle näin varhain on, että tartuntojen kokonaismäärä on saatu käännettyksi selvään laskuun verrattuna maaliskuuhun 2021. Tämä tarkoittaa että efektiivinen R-luku on hyvin lähellä arvoa 1, jolloin kausivaihtelun ansiosta epidemian supistuminen jatkuisi ja loisi näin epidemian laskevan trendien ohella edellytyksiä yhteiskunnan vähittäiselle avaamiselle kesää kohti.

Kesäkuun alussa myös lääketieteellisiin riskiryhmiin kuuluville on tarjottu mahdollisuus saada ensimmäinen rokoteannos. Ikääntyneiden rokotukset jatkuvat pääosin toisilla annoksilla. Työikäisten rokotukset käynnistyvät pääosin toukokuun aikana ja etenevät nopeasti kesäkuussa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on esittänyt, että työikäisten rokotukset alkaisivat vanhimmista ikäryhmistä 60–70-vuotiaat ja etenisivät vähitellen kohden nuorimpia eli 16 vuotta täyttäneitä. Heinäkuussa valtaosalla työikäisistä olisi jo hyvä rokotussuoja, mutta pidempiaikaisen suojan edellyttävän rokotussarjan toisien annosten anto jatkuu elo-lokakuun ajan. Arvioon sisältyy epävarmuuksia rokotteiden toimitusaikatauluun, rokotteiden ikäryhmäkohtaisiin rajoituksiin ja rokotusmyönteisyyteen liittyen. Myös virusmuunnoksien yleistyminen voi heikentää väestön rokotussuojaa ja vaatia jatkossa tehosteannoksia virusmuunnoksia vastaan räätälöidyillä covid-19-rokotteilla.

Suurella osalla maata epidemiologinen tilanne voisi vastata perustasoa, mutta epidemia laantuisi hitaammin ja paikallisia tartuntaryppäitä esiintyisi erityisesti suuremmissa asutuskeskuksissa ja lomaviettäpaikoissa. Koska väestössä kuitenkin olisi vielä isoja rokottamattomia ryhmiä ja koska tartuttavampi virusmuunnos on kesällä jo todennäköisesti valtavirus koko maassa, kaikista varotoimista ei olisi kesälläkään mahdollista luopua.

Elokuun lopussa tartuntojen määrä alkaisi taas hiljalleen nousta, kun kontaktit etenkin oppilaitoksissa ja työpaikoilla lisääntyvät. Syksyn 2020 kaltainen eksponentiaalinen kiihtyminen olisi kuitenkin epätodennäköistä, mikäli koko aikuisväestön ja erityisesti nuorten aikuisten rokotuskattavuus olisi riittävän hyvä ja yleisistä hygieniakäytännöistä ja ohjeistuksista pidetään kiinni. Tietoja epidemiatilanteesta ks. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivuilla [Tilannekatsaus koronaviruksesta](#).

3 Epidemian toimenpidetasot ja poikkeusolot

3.1 Poikkeusolojen päättymisen ja toimenpidetasoista luopuminen

Loppuvuoden 2020 ja alkuvuoden 2021 aikana epidemia on ollut kiihtyvässä vaiheessa Suomessa. Voidaan arvioida, että joulukuusta 2020 alkaen herkemmin tarttuvilla muuntoviruksilla oli epidemian kasvua kiihdyttävä ja rajoitusten tehoa heikentävä vaikutus myös Suomessa. Tästä syystä helmi-maaliskuun vaihteessa 2021 rajoitustoimia kiristettiin: rajoitustoimenpiteissä siirryttiin hybridistrategian täydennyksen (1/2021) mukaiselle toimenpidetasolle kaksi ja linjattiin kolmen viikon sulkutilasta ravitsemisliikkeiden sulkeminen mukaan lukien sekä julistettiin poikkeusolot.

Taulukossa 1 on esitetty helmi–maaliskuun 2021 vaihteessa käyttöön otetut kiristetyt rajoitustoimet.

Taulukko 1. Rajoitustoimien kiristykset maaliskuussa 2021

Ajankohta	Rajoitustoimien tasot
Maaliskuu Toimenpidetaso kaksi	Siirtyminen epidemian toimenpidetasolle kaksi* (valtioneuvoston periaatepäätös 25.2.2021, sosiaali- ja terveysministeriön ohjauskirje 1.3.2021 Sulkutila 8.–28.3.2021 erityisesti leviämisvaiheen alueille**
Maaliskuu Poikkeusolot	Poikkeusolot 1.3.2021 alkaen (valtioneuvoston asetukset 186/2021, 193/2021, 187/2021, 194/2021, 217/2021 ja 226/2021) Poikkeusolojen vallitessa ravitsemisliikkeiden tilojen sulkeminen 9.3.2021 alkaen (laki 185/2021 ja valtioneuvoston asetus 186/2021, laki 257/2021 ja valtioneuvoston asetus 258/2021)

*Toimenpidetasot nopean kiihtymisen ja koko maata uhkaavan leviämisvaiheen estämiseksi eri tilanteissa: 1. nykyisen rajoitustason ylläpito ja kaikkien leviämisvaiheen toimenpiteiden toteuttaminen leviämisvaiheessa olevilla alueilla, 2. leviämisvaiheen toimenpiteiden määräaikaisten ja laajamittaisen käyttöönoton ohjaus, 3. poikkeusolojen käyttöönotto.

** Leviämis- ja kiihtymisvaiheessa olevilla alueilla peruskoulun yläluokat ohjattu siirtymään tilapäiseen etäopetukseen. Yli 12-vuotiaiden ryhmäharrastustoiminta voidaan keskeyttää.

Taulukossa 2 on esitetty edellä kuvattujen rajoitustoimien purkamisen arvioinnin ajankohdat.

Taulukko 2. Maaliskuun kiristettyjen rajoitustoimien purkaminen

Ajankohta	Rajoitustoimien purkamien
Huhtikuu Poikkeusolot	Ravitsemisliikkeiden tilojen sulkemisen välttämättömyyden arviointi Poikkeusolojen voimassaolon arviointi
Toukokuu Toimenpidetaso kaksi	Toimenpidetason kaksi tarkastelu ja arvio paluusta alueiden perustasolle-, kiihtymis- ja leviämisvaiheittaiseen* tarkasteluun
Kesäkuu Alueelliset tasot	Rajoitustoimista luopumisen arviointi alueilla epidemian vaiheen mukaisesti

* Alueellisia rajoitustoimenpiteitä asetettaessa on nojaututtu hybridistrategian toteuttamisesta annetun toimintasuunnitelman mukaisiin epidemiovaiheisiin (perustaso, kiihtymis- ja leviämisvaiheet) ja vaiheita vastaavasti asetettuihin suosituksiin ja rajoituksiin.

3.2 Poikkeusolojen ja poikkeuslakien päättymisen

Kun välttämätöntä tarvetta poikkeusolojen jatkamiselle ei enää ole, poikkeusolot todetaan päättyneiksi. Poikkeusolojen päättymisen tuodaan valtioneuvoston yleisistunnon päätettäväksi. Poikkeusolojen toteamista ja purkamista koskevan valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen valmisteluista ja esittelystä vastaa valtioneuvoston kanslia. Poikkeusolojen päättymiseen tarvitaan hallituksen arvio saamansa tilannekuvan perusteella siitä, että epidemia on hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Samassa yhteydessä on kumottava valmiuslain 11 §:n mukaisesti mahdollisesti voimassa olevat käyttöönottoasetukset, niiden jatkamisasetukset ja soveltamisasetukset. Valtioneuvosto antaa mahdolliset valmiuslain toimivaltuuksien käytön päättämistä koskevat kumoamisasetukset.

Päätös siitä, että maassa eivät enää vallitse valmiuslain 3 §:ssä tarkoitetut poikkeusolot, ei tarkoita sitä, että tilanne ja epidemian uudelleen kiihtymisen uhka olisi ohi. Päätöksen merkitys on siinä, että valmiuslain toimivaltuuksia ei enää sovelleta. Hallituksen hybridistrategian mukaisesti sovelletaan edelleen muiden lakien, erityisesti tartuntatautilain, mutta myös esimerkiksi rajavartiolaiton, toimivaltuuksia ja muita normaali-

liolojen lainsäädännön toimivaltuuksia. Lisäksi tilannetta hallitaan viranomaisten antamalla määräyksillä, ohjeilla ja suosituksilla. Käytännössä tämä tarkoittaisi siirtymistä hybridistrategian mukaiselle toimenpidetasolle kaksi.

Valtioneuvosto seuraa tautitilanteen kehittymistä terveystieteiden asiantuntijajärjestöjen pohjalta. Rajoitusten voimassaolo edellyttää välttämättömyyttä. Ravitsemisliikkeiden sulkemisen osalta todetaan, että jos välttämättömyysvaatimus ei enää täyty tautitilanteen helpottuessa jollain alueella, valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin rajoitusten purkamiseksi. Ravitsemisliikkeiden tilojen sulkemista koskevan perustuslain 23 §:n mukaisessa poikkeuslaissa (257/2021) valtioneuvostolle on asetettu velvoite seurata tarkoin epidemian kehittymistä ja ryhtyä tarvittaessa välittömiin toimiin.

Tautitilanteen huonontuessa ja välttämättömyyskriteerin täytyessä poikkeuslain nojalla annettua asetusta voidaan muuttaa poistaen tai lisäten kyseinen alue sulun piiriin. Poikkeusolojen päättyessä lain nojalla annettava asetusta kumotaan kokonaisuudessaan, sillä edellytyksiä perustuslain 23 §:ssä tarkoitetuille poikkeuksille ei enää olisi.

3.3 Toimenpidetasoista luopuminen

Poikkeusolojen ja ravitsemisliikkeiden sulkemista koskevien poikkeuslakien voimassaolon päätyttyä seuraavana vaiheena rajoitustoimien purkamisessa on hallituksen puolta hybridistrategian täydennyksen (26.1.2021) mukaisesta valtakunnallisesta toimenpidetasoluokittelusta (toimenpidetasot 1–3) luopumiselle. Luopuminen tarkoittaa, että arviointia tehdään jatkossa vain alueiden epidemiavaiheisiin perustuen (perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe). Puolto tapahtuisi valtioneuvoston päätöksellä sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen epidemiologisen lausunnon pohjalta.

Nykyisten arvioiden mukaan tämä puolto voitaisiin tehdä viimeistään toukokuun lopussa tilanteessa, jossa valtakunnallisen leviämisvaiheen uhkan voidaan katsoa olevan hallinnassa. Suuntaa-antavina arviointiperusteina voidaan käyttää seuraavia:

1. Epidemia on valtakunnallisesti selvästi supistunut kolmen viikon ajan
2. Rokotuskattavuuden yli 70-vuotiaiden ja riskiryhmien kohdalla arvioidaan olevan riittävän laaja.
3. Tiedossa ei ole, että ominaisuuksiltaan tuntematon tai rokotteiden antama suojaa olennaisesti heikentävä muuntovirus vaikeuttaisi epidemiatilanteen kokonaisarviointia.

Toimenpidetasoista luopumisen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa alueita ohjauksellaan.

4 Alueellisesti päätettävien rajoitusten purkaminen

4.1 Yleiset periaatteet ja edellytykset alueellisten rajoitusten purkamiselle

Siirryttäessä hybridistrategian mukaiseen tilanteeseen, jossa rajoituksia alueille asetetaan epidemian vaiheen (perustaso, kiihtymis- tai leviämisvaihe) perustella, tulee arviotavaksi näissä annettujen rajoitusten purkaminen. Kunkin alueen toimivaltaiset viranomaiset tekevät päätökset tartuntatautilain mukaisesti. Alueita voidaan ohjata purkamaan rajoituksia **pääsääntöisesti käänteisessä järjestyksessä** niiden asettamiseen nähden, ottaen kuitenkin huomioon kertynyt tieto arvioidusta vaikuttavuudesta (epidemian kiihtymisen riskiä vähiten kasvattavat ensin) sekä rajoituksista syntyvien haittojen merkittävyys. Purkamisessa huomioidaan **lapset ja nuoret ensin -periaate** sekä hybridistrategian toimeenpanosuunnitelman yleiset periaatteet ja ohjeet. Huomiota tulee kiinnittää myös **muiden sellaisten ryhmien tilanteeseen, joiden arvioidaan kärsineen rajoituksista eniten**. Lisäksi purkamisessa pyritään etenemään **nopeammin ulkotilojen** osalta sekä sellaisten tilojen osalta joissa tilaisuudet pystytään järjestämään **terveysturvallisesti**. Tällöin pyritään sallimaan turvallisin menettelytavooin järjestetyt pääsylipulliset yleisötilaisuudet **tietyllä prosenttimäärällä käytettävissä olevista istumapaikoista tai katsomoista**.

Turvallisten yleisötilaisuuksien järjestäminen

Lähtökohtana voidaan pitää, että yleisötilaisuuksia tulisi järjestää vasta sitten, kun hybridistrategian mukaisista toimenpidetasoista on luovuttu. Toimenpidetasoista luopumista tarkastellaan toukokuun aikana ja tavoitteena on, että niistä luovuttaisiin viimeistään kesäkuussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama laajapohjainen työryhmä on laatinut esityksen, jossa esitetään portaat yleisötilaisuuksien asteittaiseen avaamiseen tautitilanteen parantuessa. Hallitus pitää tehtyä esitystä hyvänä ja toteuttamiskelpoisena.

Ehdotuksen mukaan rajoituksia purettaisiin kolmessa vaiheessa. Aluehallintovirastot ja kunnat tekevät tartuntatautilain mukaiset päätökset alueillaan. Ensimmäisessä vaiheessa epidemiatilanne on rauhoittunut useammalla alueella perus- tai kiihtymisvaiheeseen. Valtakunnallisen tapausilmaantuvuuden olisi tällöin oltava alle 75 tapausta

100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden tarkastelujaksolla ja alueellinen epidemiatilanne mahdollistaa tapahtumien järjestämisen. Tällöin yleisötilaisuuksia voitaisiin järjestää silloin kun yleisölle on osoittaa ennakkoon suunniteltu paikka ja seurueiden on tosiallisesti mahdollisuus välttää lähikontakti toisiinsa.

Toinen vaihe edellyttäisi epidemiatilanteen laskua koko maassa kolmen viikon ajan. Valtakunnallisen tapausilmaantuvuuden olisi tällöin oltava alle 50 tapausta 100 000 asukasta kohden 14 vuorokauden tarkastelujaksolla ja alueellinen epidemiatilanne mahdollistaa tapahtumien järjestämisen. Tällöin myös isompien yleisötilaisuuksien järjestäminen olisi mahdollista tartuntatautilain mukaisesti siten, että enimmäisyleisömäärä määräytyisi tilaisuutta varten varatun tilan suuruuden ja erityispiirteiden perusteella.

Kolmannessa vaiheessa rajoitukset poistuisivat, kun uusia tartuntoja ilmaantuisi enää satunnaisesti, ja valtioneuvoston linjaus riittävän rokotekattavuuden tasosta on saavutettu. Kaikissa kolmessa vaiheessa tilaisuuden järjestäjät sitoutuisivat noudattamaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja hyvinvoinnin laitoksen yhdessä laatimia ohjeita koronavirustartuntojen ehkäisemisestä. Lisäksi huomioon olisi otettava vastuullisten tapahtumien periaatteet, jotka ovat valmistuneet joulukuussa 2020 opetus- ja kulttuuriministeriön turvalliset tapahtumat -työryhmän työnä.

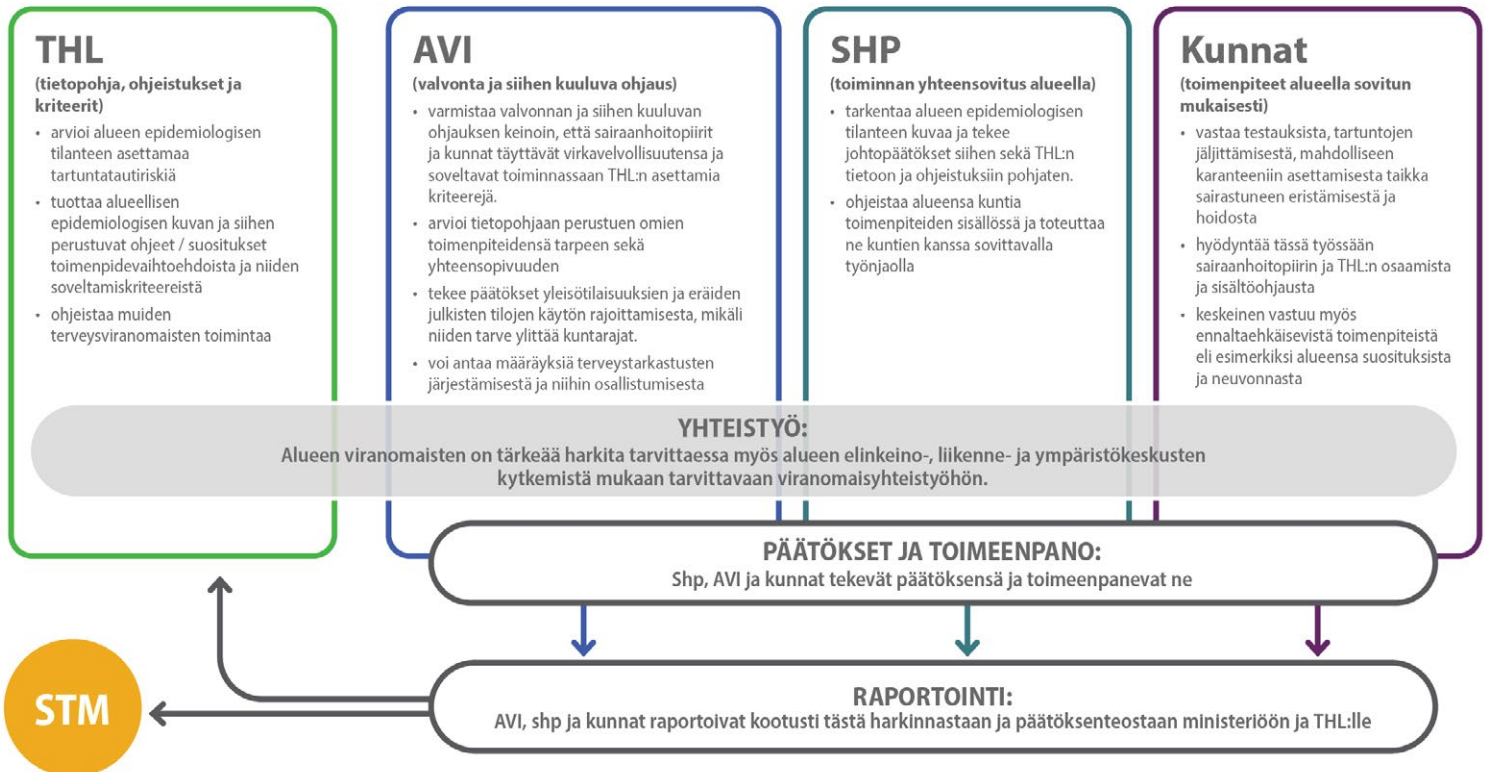
Alueellisten rajoitusten purkaminen yhteistyönä

Lähtökohtana alueille kohdistuvien rajoitusten lieventämisessä ja purkamisessa on hybridistrategian mukaisten epidemian vaiheiden (perustaso, kiihtymis- ja leviämisvaihe) määrittelyt ja toimenpiteet. Kunkin alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitusten lieventämisen tai purkamisen jälkeenkin on huomattava, että aluehallintovirastot, kunnat ja muut toimivaltaiset tahot voivat asettaa alueellisia ja paikallisia rajoituksia silloin, kun se on ennakoivasti välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.

Alueellisten rajoitteiden purkamisessa toimitaan tartuntatautilain mukaisten toimivaltuuksien mukaan eri toimijoiden välisessä yhteistyössä (kuva 3).

Kuva 3. Koronavirustilanteen hoitaminen alueilla

Koronavirustilanteen hoitaminen alueilla

4.2 Tartuntatautilain perusteella asetettujen rajoitusten purkaminen

Tartuntatautilakiin on tehty koronatartuntojen leviämisen estämiseksi ja epidemian hillitsemiseksi useita muutoksia (tarkemmin esimerkiksi HE 39/2021 vp). Pysyvien muutosten lisäksi lakiin on epidemian johdosta lisätty väliaikaisia säännöksiä. Väliaikaiset säännökset koskevat ravitsemisliikkeiden toiminnan rajoittamista (58 a-b §), yleisiä hygieniavelvoitteita (58 c-d §), asiakkaiden ja osallistujien käyttöön tarkoitettujen elinkeino- tai muun toiminnan tilojen sulkemista (58 g §), liikennevälineiden hygieniavaatimuksia ja matkustajamäärien rajoittamista (58 e-f §) ja toimenpidesuunnitelman laatimista epidemian leviämisen estämiseksi (58 g §). Yleiset hygieniatoimet ovat velvoittavia kaikissa asiakas- ja osallistujatiloissa ja liikennevälineissä suoraan lain nojalla

(58 c, 58 e §). Lisäksi tartuntatautilain 16 §:n (pakollinen terveystarkastus), 22 §:n (altistuneen ja tartunnan saaneen velvollisuus) ja 89 §:n (virka-apu) muutokset tulivat voimaan 29.3.2021. Muiden säännösten nojalla rajoituksia asetetaan viranomaispäättöksellä määräajaksi.

Alueellisesti asetettujen tartuntatautilakiin sisältyvien 58 f ja g §:ien rajoitusten purkamisen perusteena ovat laissa säädetyt soveltamiskriteerit, joita tulee noudattaa säännösten voimassa ollessa. Säännösten mukaiset ilmaantuvuuden raja-arvot ovat seuraavat:

- matkustajamäärien ja tilojen käytön rajoittaminen:
ilmaantuvuus 25 / 100 000 väestö / 14 vuorokautta
- tilojen väliaikainen sulkeminen:
ilmaantuvuus 50 / 100 000 väestö / 14 vuorokautta.

Tartuntatautilain väliaikaiset säännökset ovat voimassa 30.6.2021 saakka.

Ravitsemisliikkeiden toimintaa koskevan rajoituksen osalta laissa edellytetään, että valtioneuvoston tarkoin seurattava, ovatko 58 a §:ssä tarkoitetut rajoitusten edellytykset edelleen voimassa. Jos ne eivät enää täyty, on valtioneuvoston viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin 58 a §:n ja siihen liittyvien säännösten kumoamiseksi. Jos 58 a §:n nojalla säädetyt rajoitukset eivät enää ole välttämättömiä joillain alueilla tai säädetyssä laajuudessa, valtioneuvoston on viipymättä ryhdyttävä toimenpiteisiin valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi. Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain 3 a §:ssä on määräaikaisen ravintolasulun osalta säädetty valtioneuvostolle samanlainen seuranta- ja toimintavelvoite.

Käytännössä edellä mainittuja rajoituksia tulee siis jo laissa säädetyin velvoitteen johdosta lieventää ja poistaa epidemiatilanteen mukaisesti. Perustuslain 23 §:n nojalla säädetty ravintolasulku päättyy joka tapauksessa ensin joko lain voimassaolon päättyessä tai eduskunnan lakia säätäessään arvioimien perustuslain 23 §:n mukaisten poikkeusolojen lakatessa. Koko maassa sovelletaan siitä hetkestä lähtien tartuntatautilaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyt alueellisia ja ravintolatyyppittäisiä rajoituksia. Tällä hetkellä ei myöskään tiedetä, millaisia tartuntatautilain väliaikaiset säännökset ovat sisällöltään sulun päättyessä, sillä säännöksiin esitetyt muutokset ovat parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 32/2021 vp). Rajoitusten sisällöstä ja alueellisesta soveltamisalasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

5 Liikkuminen rajojen yli ja terveysturvallisuus rajoilla

5.1 Voimassaolevat päätökset ja tavoitteita purkamiselle

Terveysturvallisuuden edistämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä on keskeinen vaikutus epidemian ja erityisesti virusmuunnosten leviämisen estämiseen. Rajavalvonta on ollut palautettuna sisärajoilla 17.3.2020 lähtien ja vastaavasti rajanylityspaikkoja on ollut suljettuna ja liikennettä ulkorajoilla on rajoitettu. Valtioneuvoston päätökset on tehty 30 päiväksi kerrallaan. Viimeisimmät päätökset ovat voimassa 30.4.2021 asti. Sisärajavälön jatkamista on perusteltu terveysturvallisuustoimien keskeneräisyydellä ja korvaaviin toimiin valmistautumisella. Komissio on muistuttanut jäsenvaltioita siitä, että kaikkien rajoitustoimien tulee olla syrjimättömiä ja suhteellisuusperiaatteen mukaisia. EU-alueen vapaa liikkuvuus tulisi säilyttää sekä välttää kategorisia matkustuskieltoja. Komissio kehottaa erityisesti luopumaan ei-välttämättömän matkustamisen kiellosta ja korvaamaan sen kohdennettumilla toimilla, kuten karanteenilla ja testauksella sekä laajentamaan poikkeuksia rajat ylittävässä työmatkaliikenteessä. Komissio katsoo, että Suomen tapauksessa vähemmän rajoittavia toimia, kuten karanteeni ja testausvelvoitteet, olisi käytettävissä.

Maahantuloa Suomeen on rajoitettu voimassa olevien rajoitusten perusteella siten, että Suomeen saapuminen on sallittua sisä- ja ulkorajoilla pääosin vain huoltovarmuuden ja muun välttämättömän syyn perusteella. Rajoitusten kohteena olevat maat ja suljetut rajanylityspaikat on päätöksissä määritelty perustuen kunkin päätöksen tekoajankohtana annettuun Terveysturvallisuuden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioon covid-19-tartuntatautilanteesta ja sen kehittymisestä eri maissa. Arviointia tehdään viikoittain. Rajoilla rajoituksia lievennetään epidemiatilanteen niin salliessa Terveysturvallisuuden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioon perustuen. Sisärajoilla maahantulorajoitukset korvataan asteittain rajoilla toteutettavilla terveysturvallisuustoimilla.

Sisärajavälön tarkoituksenmukaista kuitenkin jatkaa edelleen niin kauan kuin se on välttämätöntä ja oikeasuhtaista kansanterveyden suojelemiseksi, mutta samanaikaisesti aloitetaan liikenteen rajoitusten purkaminen päinvastaisessa järjestyksessä kuin niitä on aiemmin tehty. Tämän hetken arvioiden mukaan tavoitteena on avata rajayhteisöjen välinen liikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maa-rajajoilla, työmatkaliikenne sekä perheiden ja sukulaisten matkustaminen touko-kesäkuussa EU:n sisärajaliiikenteen osalta. Sisärajavälön päättäminen kokonaan olisi

mahdollista silloin, kun aikuisväestö on saavuttanut riittävän rokotekattavuuden ja epidemiatilanne on vakaa, tämän hetken arvion mukaan kesäkuussa.

Ulkorajaliikenteessä sallitaan Suomen huoltovarmuuden, ulkomaankaupan ja ulkomaan yhteyksien toimintaedellytysten kannalta välttämätön liikenne ja muu välttämätön matkustaminen. Tämän hetken arvion mukaan tavoitteena on avata työmatkustaminen ensin mahdollisesti alkusyksystä ja sen jälkeen luoda mahdollisuuksia muulle matkustamiselle (esimerkiksi eri maissa asuvien perheenjäsenten ja sukulaisten tapaaminen) ja turismille. Kolmansista maista tapahtuvan liikenteen avaamisessa huomioidaan EU:n suositukset ja yhteinen lähestymistapa.

Matkustamiseen liittyvät rajoitukset, erityisolosuhteet ja lakisääteiset terveysturvallisuustoimet jatkuvat kuitenkin globaalin pandemian vuoksi ja ne voidaan poistaa kokonaan vasta, kun globaali pandemia on hiipunut. Keskeistä ovat ratkaisut, kuten yhteiseurooppalainen matkustustodistus ja siitä seuraavat matkustamista avaavat mahdollisuudet. Hallitus tarkastelee rajoituksia myös Suomen huoltovarmuuden ja ulkomaankaupan toimintaedellytysten, mukaan lukien ulkomaanyhteydet ja logistiikka, turvaamisen kannalta.

5.2 Terveysturvallisuus rajoilla

Tehokkaita rajaliikenteen terveysturvatoimia on jatkettava, kunnes rajojen yli tulevat tartunnat eivät uhkaa epidemian hillintää. Tässä keskeistä on rajoilla toteutettavat terveysturvallisuustoimet. Suomeen saapuvien henkilöiden mukana mahdollisesti leviävien covid-19-tartuntojen torjunta on keskeistä epidemian ja muuntuneiden virusten leviämisen estämiseksi. Vaikuttava, tarkoituksenmukainen ja oikeasuhtainen tartuntojen torjunta rajat ylittävässä liikenteessä on mahdollista vain viranomaisten ja muiden rajanylityspaikoilla toimivien tahojen kiinteällä yhteistyöllä, jossa huomioidaan myös paikalliset olosuhteet. Terveysviranomaiset vastaavat vaadittavista terveysturvallisuustoimista rajoilla ja muut viranomaiset, kuten Rajavartiolaitos, antavat tarvittavaa virka-apua tämän tehtävän toteuttamiseksi. Näillä toimenpiteillä voidaan luopua portaittain tällä hetkellä voimassa olevista välttämättömistä sisä- ja ulkorajojen rajaliikenteen rajoituksista.

Tartuntatautilain 16 §:n (pakollinen terveystarkastus), 22 §:n (altistuneen ja tartunnan saaneen velvollisuus) ja 89 §:n (virka-apu) muutokset tulivat voimaan 29.3.2021. Tartuntatautilain 16 §:ä on täsmennetty siten, että siitä käy selkeämmin ilmi aluehallintoviraston mahdollisuus määrätä terveystarkastukseen osallistumisen pakollisuudesta. Päätös voi kohdistua useaan tai yksittäiseen henkilöön, jos se on yleisvaarallisen tar-

tuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Useaan henkilöön kohdennettu päätös voi tulla kyseeseen esimerkiksi rajat ylittävässä liikenteessä. Tartuntatautilain muutosten myötä sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut toimintamallin, jossa ministeriö ohjaa, että nykyisessä epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että aluehallintovirastot tekevät Suomeen saapuvia matkustajia koskevat tartuntatautilain 16 §:n mukaiset päätökset Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositukset huomioiden.

Suomessa valmistellaan EU:n digitaalisen vihreän todistuksen (Digital Green Certificate) käyttöönottoa komission asetusluonnoksen mukaisesti. Todistuksen on tarkoitus osoittaa, että henkilö on rokotettu covid-19-tautia vastaan, saanut negatiivisen covid-19-testituloksen tai että hän on parantunut covid-19-taudista. Omakanta -palvelun toteutus mahdollistaa sen, että suomalaisten todistukset voivat toimia yhteen EU:n vihreän todistuksen kanssa. Kansallinen valmistelu etenee vaiheittain niin, että touku-kuussa 2021 saadaan koronarokotustodistukset kansalaisten käyttöön Omakanta-palvelun kautta. Komission asetusehdotuksessa esitetään vihreän todistuksen käyttöönottoa kesäkuussa 2021, mutta osa jäsenmaista on ilmoittanut sen olevan liian nopea aikataulu. Suomessa on realistista toteuttaa kaikki todistuksen tietosisällöt asetusesityksen vaatimalla tavalla kesän 2021 loppuun mennessä. Suomen tilanne ja etenemismahdollisuudet varmistuvat komission asetuksen vahvistuttua. Tällä hetkellä ei ole päätetty tilanteista tai käyttötarkoituksista, missä rokotustodistusta vaadittaisiin. Hallitus on käsitellyt rokotustodistuksen teknistä valmistelua jo helmikuussa 2021 ja todennut, ettei sille tässä vaiheessa luoda kansallista käyttötarkoitusta, mutta sille odotetaan olevan käyttöä matkustamisessa.

6 Suositusten lieventäminen

Valtakunnalliset suositukset etätyöstä ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen antama kasvomaskisuositus ovat voimassa, ja niistä molemmista luopumista tarkastellaan ke- säkuun alussa. Viranomaiset suosittelevat tällä hetkellä etätyön tekemistä mahdollisimman laajasti sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Lisäksi työpaikoilla on edistettävä järjestelyjä, joilla vähennetään lähikontakteja ja muita riskitekijöitä. Kasvomaskin käyttöä suositellaan 12 vuotta täyttäneille koko maassa. Epidemian kiihtymis- ja leviämisvaiheessa maskisuositus koskee peruskouluja kuudennesta luokasta lähtien sekä toisen asteen oppilaitoksia ja korkeakouluja sekä kaikkia työyhteisöjä ja harrastus- ja vapaaehtoistoiminnan sisätiloja, jos samassa tilassa toimii ja oleskelee useampia henkilöitä.

Lisäksi ovat voimassa suositukset muun muassa vastuullisesta käyttäytymisestä oireisena (testaus ja kotona pysyminen), etäisyyksien pitämisestä, hyvästä käsi- ja yskimishygieniasta, Koronavilkku-sovelluksen käyttämisestä ja rokotteen ottamisesta (kuva 3). Näiden suositusten osalta lieventämisperusteet syntyvät vasta epidemian hiipussa ja osa hygieniaohjeistuksesta voi jäädä pysyväisluonteiseksi.

Valtakunnallisista suosituksista etätyö- ja kasvomaskisuosituksen tarvetta arvioidaan uudelleen elokuussa, sillä kesälomien loppuessa saattaa olla riski, että tartuntatauti leviää vielä rokottamattoman väestön piirissä.

Kuva 4. Vastuullisen käyttäytymisen kokonaisuus

Liite 1: Rajoitusten ja suositusten purkaminen sekä voimassa olevat väliaikaiset säädökset

1. Toimenpiteiden, rajoitusten ja suositusten asteittainen purkaminen

Seuraavissa taulukoissa on esitetty arvioita edellytyksistä maaliskuun 2021 vaihteessa voimassa olevien toimenpiteiden, rajoitusten ja suositusten purkamisesta ja lieventämisestä. Aikatauluarvot ovat tavoitteita, niihin saattaa tulla muutoksia ja niiden toteutumiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Rajoitusten lieventäminen purkaminen riippuu epidemiatilanteesta. On mahdollista, että joillain alueilla rajoituksia joudutaan myös palauttamaan tai kiristämään uudelleen, mikäli epidemiatilanne heikkenee.

Arvioitavat toimenpiteet, suositukset ja rajoitukset on esitetty kolmena kokonaisuutena seuraavasti:

1. Valtakunnalliset toimenpiteet ja rajoitukset
2. Alueellisesti päätettävät toimenpiteet ja rajoitukset
3. Suositukset ja hyvät käytännöt

1.1 Valtakunnalliset rajoitukset ja toimenpiteet

Rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen muuttaminen, lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
1.1.1 Poikkeusolot			
Ravitsemisliikkeiden tilojen sulkeminen	Poikkeusolojen päättyessä lain nojalla annettava asetus kumotaan, sillä edellytyksiä perustuslain 23 §:ssä tarkoitetuille poikkeuksille ei enää olisi. Laki 257/2021 voimassa 18.4.2021, valtioneuvoston asetus (alueet) 258/2021 voimassa 18.4.2021.	Tarkastelu laissa säädetysti	PL 23 §:n mukainen poikkeuslaki
Yksityistä tai julkista sosiaali- tai terveyspalveluyksikköä koskeva ohjausvaltuus	Valmiuslain 11 §:n 1 mom. mukaan poikkeusolojen päättyessä on voimassa oleva käyttöönottoasetus tai jatkamisasetus kumottava. Valmiuslain 11 §:n 2 momentin mukaan jonkin valmiuslain II osan säännöksen soveltamisedellytyksen lakatessa käyttöönotto- tai jatkamisasetusta on vastaavasti muutettava. Valtioneuvosto seuraa tarkkaan valmiuslain ja siinä säädettyjen valtuuksien käytön soveltamisedellytysten täyttymistä sekä soveltamisessa mahdollisesti havaittavia ongelmia. Valtioneuvoston asetus valmiuslain 86 ja 88 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (187/2021) on voimassa 11.3.–30.4.2021.		Valmiuslaki 86 § (STM, avi)

Rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen muuttaminen, lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
Kunta voi luopua terveydenhuoltolaissa (1326/2010) säädettyjen määräaikojen noudattamisesta kiireettömän hoidon järjestämisessä	Valmiuslain 11 §:n 1 momentin mukaan poikkeusolojen päättyessä on voimassa oleva käyttöönotto-asetus tai jatkamisasetus kumottava. Valmiuslain 11 §:n 2 momentin mukaan jonkin valmiuslain II osan säännöksen soveltamisedellytyksen laka- tessa käyttöönotto- tai jatkamis-asetusta on vas- taavasti muutettava. Valtioneuvosto seuraa tark- kaan valmiuslain ja siinä säädettyjen valtuuksien käytön soveltamisedellytysten täyttymistä sekä so- veltamisessa mahdollisesti havaittavia ongelmia. Valtioneuvoston asetusvalmiuslain 86 ja 88 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (187/2021) on voimassa 11.3.–30.4.2021. Soveltamisasetus on voimassa 18.3.–30.4.2021. Sitä sovelletaan ainoastaan Helsingin ja Uuden- maan sairaanhoitopiirin alueella. Toimivaltuus on rajattu koskemaan vain erikoissairaanhoitoa sekä perusterveydenhuollon yhteydessä toteuttavaa eri- koissairaanhoitoa.		Valmiuslaki 88 §

Rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen muuttaminen, lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
1.1.2 Muut rajoitukset			
Ravitsemisliikkeiden toiminnan väliaikainen rajoittaminen	Laki 165/2021 voimassa 30.6.2021 Valtioneuvoston asetus 166/2021 voimassa 1.3.–30.6.2021	Asetuksen säännösten jatkuva tarkastelu, lain jatkamisen tarpeen arviointi huhtikuussa Tavoite: Kesäkuussa kesän 2020 tilannetta vastaava sääntely	Tartuntatautilaki 58 a-b §
Rajatarkastuksen väliaikainen palauttaminen sisärajoilla ja väliaikainen rajanylityspaikkojen sulkeminen ja liikenteen rajoittaminen ulkorajoilla	Tarkastelu viikoittain välein terveysviranomaisten asiantuntijatiedon pohjalta.	Jatkuva tarkastelu naapurimaiden epidemiatilanne ja globaali pandemiatilanne huomioiden Tavoite: Toukokuussa EU-alueen työmatkaliikenne, kesäkuussa sisärajavaltvonta päättyy, elokuussa kolmansien maiden työmatkaliikenne avataan (mahdollisesti)	Valtioneuvoston päätös Rajavartiolaki 15 ja 16 §
Tartuntatautilain 16 §:n soveltaminen rajanylityspisteillä tilanteessa, jolloin aluehallintovirasto on tehnyt päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta	Tarkastelu epidemiatilanteen mukaisesti huomioiden EU-sääntely. Sisärajatarkastusten lievennysten tai kokonaan poistumisen yhteydessä tarkistetaan terveysturvallisuutta varmistavien toimenpiteiden riittävyys ja muutostarpeet. Yhteensovitetään EU:n digitaalisen vihreän todistuksen prosesseihin.	Jatkuva tarkastelu Tavoite: Nykyinen toimintamalli käytössä ainakin syyskuuhun saakka, minkä jälkeen matkustajaliikenteen lisääntyminen edellyttää edelleen riittäviä terveysturvallisia toimenpiteitä rajoilla	Toimintamalli tartuntatautilain 16 §:n soveltamisesta rajanylityspisteellä

1.2 Alueelliset toimenpiteet ja rajoitukset

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
1.2.1 Tilat, tilaisuudet, tapahtumat ja kokoontumiset			
Tilojen väliaikainen käytön rajoittaminen tai sulkeminen	– Korkean tartuntariskin tilojen väliaikainen sulkeminen asiakkailta ja osallistujilta – Julkisten tilojen käytön rajoittaminen – Yksityisten tilojen käytön rajoittaminen Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittainen purkaminen Tartuntalain muutos 147/2021, voimassa 30.6.2021	Jatkuva tarkastelu, huhti–toukokuun vaiheessa säännösten jatkamisen tarpeen arviointi ja kokonaistarkastelu kesäkuun alussa Tavoite: Toukokuussa julkisten ja yksityisten tilojen avaaminen	Tartuntatautilaki 58, 58 d ja 58 g § (avi, kunta)
Kokoontumiseen liittyvät rajoitukset ja suositukset	Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittainen purkaminen	Jatkuva tarkastelu, kokonaistarkastelu huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Kesäkuussa myös leviämisvaiheen alueilla 10 henkilöä, heinäkuussa ulkona tapahtuvat kokoontumiset ilman henkilörajoituksia, sisätiloissa kokoontuminen henkilörajoituksin, aikaisintaan elokuun aikana sisätilarajoitusten poistaminen	Tartuntatautilaki 58 § (avi, kunta)

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
Tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämisestä koskevat rajoitukset ja suositukset	Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittainen purkaminen	Jatkuva tarkastelu, kokonaistarkastelu huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Perustason alueilla alueviranomaisen päätöksiin perustuen OKM:n työryhmän askel 1:n mukaisesti aikaisintaan toukokuussa Toimenpidetasolta kaksi poistumisen jälkeen OKM:n työryhmän askel 2:n mukaisesti Yleisörajoitusten poistaminen kokonaan epidemiatilanteen mukaan aikaisintaan heinäkuussa	Tartuntatautilaki 58 c § (hygienia, etäisyydet) (avi, kunta, tilaisuuden järjestäjä)
1.2.2 Henkilöliikenne, liikkumisvälineet			
Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet Liikennevälineiden matkustajamäärien väliaikainen rajoittaminen Liikenteenjärjestäjien omat rajoitukset ja suositukset	Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittainen purkaminen Tartuntalain muutos 147/2021, voimassa 30.6.2021.	Jatkuva tarkastelu, kokonaistarkastelu huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Toukokuun aikana ainakin matkustajamäärien rajoituksista luovutaan	Tartuntatautilaki 58 e § (hygienia, etäisyydet) Tartuntatautilaki 58 f § (Traficom) THL:n ohje/suositus

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
1.2.3 Ryhmäharrastustoiminta			
Nuorten (12–19-vuotiaat) ryhmäharrastustoiminnan (ml. taiteen perusopetus) keskeyttäminen tai rajoittaminen	– Lasten ja nuorten ryhmäharrastustoiminnan mahdollistaminen ulkona – Lasten ja nuorten ryhmäharrastustoiminnan mahdollistaminen sisätiloissa Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittain purkaminen Aluehallintovirastot ja kunnat voivat asettaa alueellisia ja paikallisia rajoituksia ryhmäharrastustoimintaan silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Kokonaisarvio huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Toukokuussa ulkona tapahtuva ryhmäharrastustoiminta, kesäkuussa ulkona tapahtuvat kilpailu- ja harrastetapahtumat, aikaisintaan elokuun aikana sisätiloissa tapahtuva ryhmäharrastustoiminta	Harrastustoiminnan säätely tapahtuu tilojen hallinnan (kunnat) ja tartuntatautilain (avi) kautta
Aikuisten ryhmäharrastustoiminnan (ml. taiteen perusopetus) keskeyttäminen tai rajoittaminen	– Aikuisten ryhmäharrastustoiminnan mahdollistaminen rajoituksin (korkean riskin harrastustoiminta sisätiloissa) alueen palatessa leviämisvaiheesta kiihtymisvaiheeseen – Aikuisten ryhmäharrastustoiminta lähikontakteja välttäen alueen palatessa perustasolle Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe. – asteittain purkaminen Aluehallintovirastot ja kunnat voivat asettaa alueellisia ja paikallisia rajoituksia ryhmäharrastustoimintaan silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Kokonaisarvio huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Kesäkuussa ulkona tapahtuva ryhmäharrastustoiminta, heinäkuussa ulkona tapahtuvat kilpailu- ja harrastetapahtumat, aikaisintaan elokuun aikana sisätiloissa tapahtuva ryhmäharrastustoiminta	Harrastustoiminnan säätely tapahtuu tilojen hallinnan (kunnat) ja tartuntatautilain (avi) kautta

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
1.2.4 Kirjastojen ja museoiden tilojen avaaminen			
Kirjastojen ja museoiden tilojen sulkeminen	Kirjastojen ja museoiden tilojen avaaminen. Käyttötilanne: perustaso, kiihtymisvaihe ja leviämisvaihe	Tarkastelu huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa Tavoite: Toukokuussa tilojen avaaminen	
1.2.5 Opetus ja koulutus			
Perusasteen (yläkoulu) etäopetus	– Lähiopetukseen siirtyminen Kunnat ja opetuksen järjestäjät voivat päättää paikallisesti etäopetukseen siirtymisestä silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Välittömästi epidemiatilanteen salliessa alueen arvion perusteella	Tartuntatautilaki/tilat (avi tai kunta) Perusopetuslaki (kunta tai opetuksenjärjestäjä)
Toisen asteen etäopetus	– Siirtyminen lähiopetukseen alueen palatessa leviämisvaiheesta kiihtymis- tai perusvaiheeseen Koulutuksen järjestäjät voivat päättää paikallisesti etäopetukseen siirtymisestä silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Välittömästi epidemiatilanteen salliessa alueen arvion perusteella	Tartuntatautilaki/tilat (avi tai kunta) Lukiolaki ja laki ammatillisesta koulutuksesta (koulutuksen järjestäjät)
Korkea-asteen etäopetus	– Siirtyminen lähiopetukseen alueen palatessa kiihtymis- tai leviämisvaiheesta perusvaiheeseen Korkeakoulut voivat päättää paikallisesti etäopetukseen siirtymisestä silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Epidemiatilanteen salliessa alueen arvion perusteella	Tartuntatautilaki/tilat (avi tai kunta) Yliopistolaki ja ammattikorkeakoululaki (korkeakoulut)

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Toimenpiteen tai rajoituksen lieventäminen tai purkaminen	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
Vapaa sivistystyö ja aikuisten perusopetus	– Siirtyminen lähiopetukseen alueen palatessa leviämisvaiheesta kiihtymis- tai perusvaiheeseen Kunnat ja opetuksen järjestäjät voivat päättää paikallisesti etäopetukseen siirtymisestä silloin, kun se on välttämätöntä epidemian leviämisen estämiseksi.	Välttömästi epidemiatilanteen salliessa alueen arvion perusteella	Tartuntatautilaki/tilat (avi tai kunta) Laki vapaasta sivistystyöstä (oppilaitosten ylläpitäjät)

1.3 Suositukset ja hyvät käytännöt

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Suositus tai hyvä käytäntö	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
Valtakunnallinen etätyösuositus	Arviointi epidemiatilanteen mukaisesti kesäkuun alussa, uusi arvio tarvittaessa elokuussa	Epidemiatilanteen mukaisesti Tavoite: Suosituksesta luovutaan heinäkuussa	Viimeksi tarkastelu 23.12.2020 (VM ja STM), tarkastelu 30.6. mennessä
Suositus kasvomaskien käytöstä kansalaisille	Arviointi epidemiatilanteen mukaisesti kesäkuun alussa, uusi arvio tarvittaessa elokuussa	Epidemiatilanteen mukaisesti Tavoite: Suosituksesta luovutaan heinäkuussa	THL
Riskiryhmien suojaaminen	Suositusta tarpeen jatkaa toistaiseksi	Jatkuu toistaiseksi	THL ohje (kunnat)
Suositus lyhytaikaisen opiskelijavaihdon keskeyttämisestä	Arviointi epidemiatilanteen mukaisesti huhti–toukokuun vaihteessa	Epidemiatilanteen mukaisesti	THL

Toimenpiteen tai rajoituksen nykytila	Suositus tai hyvä kääntö	Tarkastelu/Tavoite	Huomioita
Matkustussuositukset – Hallituksen linjaama suositus ”Vältä tarpeetonta matkustamista ulkomaille” – THL:n suositus eräisiin maihin ”Vältä kaikkea matkustamista”	Hallituksen linjauksen lieventäminen (esimerkiksi ”Noudata erityistä varovaisuutta pandemian johdosta”), minkä jälkeen UM:n maakohittaiset matkustustiedotteet yhteistyössä terveysviranomaisten (THL) kanssa, ja voitaisiin paremmin huomioida eri maiden epidemiatilanteen vaikutus matkustusturvallisuuteen ja matkailuun.”	Globaalin epidemiatilanteen mukaisesti	UM, THL
Neuvontaa ja ohjausta työpaikoille	Tehostettua neuvontaa ja ohjausta terveysturvallisista toimintamalleista jatketaan.	Pysyvää toimintaa	Työterveyslaitos, työsuojelun vastuualue
Lähikontaktien välttäminen ja turvaväli	Suosituksista tarpeen jatkaa toistaiseksi.	Jatkuu toistaiseksi	
Käsi- ja yskimishygieneiasta huolehtimien tehostetusti	Suosituksista tarpeen jatkaa toistaiseksi.	Jatkuu toistaiseksi	
Tartuntaketjujen katkaisua tehostava sovellus Koronavilkku	Sovellus käytössä 30.12.2021 saakka epidemiatilanteen niin edellyttäessä.	Käytössä toistaiseksi	Käytön mahdollistava laki voimassa 31.12.2021 asti
Koronatestiin hakeutuminen matalalla kynnyksellä	Suosituksista tarpeen jatkaa toistaiseksi.	Jatkuu toistaiseksi	
Julkisten tilojen sulkeminen	Arviointi epidemiatilanteen mukaisesti	Jatkuva tarkastelu, kokonaistarkastelu huhti–toukokuun vaihteessa ja kesäkuun alussa	Alueelliset ja paikalliset suositukset sekä valtion (VM) ja kunnalliset päätökset

2. Voimassa olevat väliaikaiset säännökset

Sääntely voimassa Tilanne 29.3.2021

18.4.2021	TEM: Ravitsemisliikkeiden tilojen sulkeminen
30.4.2021	VM: Covid-19-tartunnan estämisessä, testaamisessa ja hoitamisessa käytettävien tavaroiden arvonlisäverovapaus OM: Ulosottomenettelyn keventäminen, rajoittaminen ja täytäntöönpanon lykkäys (jatkamisesta annettu HE eduskunnalle) LVM: Eräiden liikenteen väliaikaiset muutokset (Lait 406-408)
31.5.2021	VM: Sähköiset menettelyt kunnan päätöksenteossa (sähköinen kokous)
30.6.2021	OM: Poikkeukset osakeyhtiölakiin, asunto-osakeyhtiölakiin, osuuskuntalakiin, yhdistyslakiin ja eräisiin muihin yhteisölakeihin OM: Muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulojen enimmäismäärän rajoittaminen LVM: Liikennepalvelulain muutokset LVM: Lentoliikenteen valvontamaksujen suorittamisen lykkäys STM: Ravitsemisliikkeiden välttämättömät tilapäiset rajoitukset STM: Tartuntatautilain väliaikaiset hygieniavaatimukset, tilojen käytön rajoituksia ja sulkemista sekä liikennevälineiden matkustajamääriä koskevat rajoitukset TEM: Yrittäjien työmarkkinatukioikeus STM: Työttömyysturvan muutokset (työttömyysetuuden sovittelu, ennakkomaksu-menettelyn laajennus, korotettu suojaosa, liikkuvuusavustus) VM: Valtioneuvoston asetus valtion virkamiehen sairauden todistamisesta (Laki 108/2020, muutos 921/2020).
31.7.2021	OKM: Poikkeukselliset järjestelyt perusopetuksessa OKM: Yliopistolain, ammattikorkeakoululain ja ammatillisesta koulutuksesta annettujen lakien väliaikaiset muutokset OKM: Opintotukilaki ja koulumatkatukilaki MMM: Metsästyslain väliaikaiset muutokset (Laki 304/2020)
30.9.2021	OM: Konkurssilain muutokset OM: Kuluttajaluottojen korkokatto ja luottojen suoramarkkinoinnin kieltäminen

Sääntely voimassa Tilanne 29.3.2021

31.12.2021	TEM: Starttirahan enimmäiskesto koskeva muutos TEM: Lomautettujen työttömyysturva-oikeus STM: Koronavilkku-mobiilisovellus STM: Työttömyyskassojen toimintaedellytykset (Laki 723/2020) STM: Koronavirustutkimuksen korvaustaksa MMM: Kalastuslain muutokset (Laki 303/2020) MMM: Yhteismetsälain ja yhteisaluelain mukaisten osakaskuntien kokousten sekä eräiden poronhoitolain mukaisten kokousten järjestämisen menettelyt, kiinteistönmuodostuslaissa tarkoitettujen toimituskokousten järjestämisen menettelyt
31.3.2022	LVM: Määräaikainen henkilöautojen romutuspalkkio TEM: Korkeakoulututkintoon johtavia opintoja työvoimakoulutuksena
31.12.2022	TEM: Matkapalveluyhdistelmien tarjoaminen

Lähteitä

Euroopan komissio, *Communivation from the Commission to the European Parliament, the Europea Council and the Council: A Common path to safe and susyained re-eopening*, 17.3.2021, COM(2021) 129 final.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/en_safe_sustained_reop_comm129final.pdf

ECDC, *Introducing a coherent European framework for tuning COVID-19 response measures*, Technical report, 17.3.2021. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/coherent-european-framework-tuning-covid-19-response-measures>

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Turvalliset tapahtumat työryhmän esitys 22.3.2021. Tiekartta yleisötilaisuuksien järjestämiseksi.

https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/357f8713-8741-49d5-8946-fc19dcfa0a45/d3c40757-aab7-466e-aafa-aa90e94af174/ESITYS_20210322120928.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriön kirje *Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi – tason 2 käyttöönotto*, 1.3.2021.

Sosiaali- ja terveysministeriö, Toimintasuunnitelma covid-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseen tammi–toukokuussa 2021, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2021:1. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8670-1>

Sosiaali- ja terveysministeriö, *Hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennys 1/2021 : Toimenpiteet epidemian uhkaavan nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten yleistymisen estämiseksi*, Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisuja 2021:11. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-8670-1>

Valtioneuvosto, *COVID-19-epidemian kehittyminen Suomessa. Lyhyen aikavälin skenaarioita varautumista varten*. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:10. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-800-0>

Valtioneuvosto, *COVID-19-epidemia ja sen vaikutukset Suomessa. Keskipitkän aikavälin skenaarioita*. Julkaisematon luonnos 11.3.2021.

Valtioneuvoston kanslia, *Valtioneuvoston kokonaisarvio COVID-19-toimien vaikutuksista: Koonti ministeriöiden 25.9.2020 toimittamista vaikutusarvioinneista*. 10/2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020110589373>

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVESTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN: 978-952-383-896-3 PDF
ISSN: 2490-0966 PDF